

Датум 12. 01. 2021

**ЗАХТЕВ
ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА
ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ**

**УРАЂЕНЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ/ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА
ВЕЋУ ЗА ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКЕ НАУКЕ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

да у складу са чл. 30 Закона о високом образовању и чл. 128 Статута Универзитета да сагласност на Извештај Комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта:

Назив : *Филозофија свакодневице у делима Сола Белоуа и Давида Албахарија*
Научна/уметничка област УДК (текст): **компаративна књижевност, америчка и српска**
Ментор/ментор и коментор: **Др Александар Јерков, редовни професор, Филолошки факултет**
Универзитета у Београду, ужа научна област: **Српска књижевност 20. века**

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата: **Андрејић Видић Јелена**
Назив завршеног факултета: **Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу**
Одсек, група, смер: **Одсек за филологију, Енглески језик и књижевност**
Година дипломирања: **2009.**
Назив студијског програма докторских академских студија: **Докторске студије из филологије, Наука о књижевности**
Научна/уметничка област: **Филолошке науке**
Датум одобравања теме: **09.09.2015.**
Факултет и место: **Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу**
Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен: **Основна школа „Црњански“, Јагодина**
Радно место: **наставник енглеског језика**

**ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ ЧЛ. 30 ЗАКОНА О
ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. 128 СТАТУТА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

У прилогу вам достављамо:

- Извештај комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта;
- Одлуку Научно-наставног већа Филолошко-уметничког факултета о прихватању извештаја комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта;
- Потпуни извештај о провери оригиналности докторске дисертације односно докторског уметничког пројекта и
- Оцену ментора о извештају о провери оригиналности докторске дисертације односно докторског уметничког пројекта

Крагујевац, 23.12.2020.
(место и датум)

М.П.

ДЕКАН

Мр Зоран Комадина, редовни професор

ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКО
ФАКУЛТЕТ - КРАГУЈЕВАЦ

ПРЕДЛОЖИО:	12. 01. 2021.		
Др. ред:	И	З. ред:	70
Предлог:		В. ред:	

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ОДСЕКА ЗА ФИЛОЛОГИЈУ
ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

Наставно-научно веће Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу, на седници одржаној 14.09.2020. године (Одлука број 01-2376), предложило нас је, а Веће за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, на седници одржаној 14.10. 2020. године (Одлука број IV-02-714/29 именовало нас је у Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације *Филозофија свакодневице у делима Сола Белоуа и Давида Албахарија* кандидата **Јелене Андрејић Видић**. Захваљујући на поверењу, Наставно-научном већу Одсека за филологију подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

I Опис докторске дисертације

Текст докторске дисертације *Филозофија свакодневице у делима Сола Белоуа и Давида Албахарија* кандидата Јелене Андрејић Видић, написане под менторством др Александра Јеркова, редовног професора, суштински се састоји из две целине: теоријско-методолошке, у оквиру које се успостављају и тумаче теоријски модели свакодневице у различитим научним дисциплинама, и аналитичке целине, која се састоји из аналитичко-синтетичког рада на примарном корпусу с обзиром на одабране теоријске углове.

Дисертација има укупно 219 страница текста проредом 1 и следеће формалне сегменте: Наслов рада на српском и енглеском језику, Идентификациона картица докторске дисертације, Садржај, Резиме и Кључне речи (на српском и енглеском језику), 1. Увод, 2. Позиционирање појма свакодневице у историји и мењање њене улоге кроз историјске токове, 3. Књижевно стваралаштво Сола Белоуа и његов допринос савременој књижевној сцени, 4. Књижевно стваралаштво Давида Албахарија и његов допринос савременој књижевној сцени, 5. Свакодневица и идентитет, 6. Мотив смећа у свакодневном постојању, 7. Мотив смрти у свакодневном постојању, 8. Хронотоп свакодневице, 9. Свакодневно време, 10. Митска слика свакодневице, 11. Неуроza савременог човека, 12. Алијенација у савременој свакодневици, 13. Читање свакодневице у књижевном делу, 14. Закључак и 15. Литература.

Прва четири поглавља су готово искључиво усмерена на темељну теоријску анализу и представљање оквира у ком ће се дисертација кретати, док су остала поглавља усмерена на анализу датог корпуса, уз обавезан осврт на теоријске поставке које се односе на појединачно представљене мотиве на почетку сваког поглавља—целине.

Уводно поглавље – Уводно поглавље се састоји из три потпоглавља, а тематски је усмерено на кратак приказ теоријско-књижевних аспеката, садржаја дисертације, напомена о методама анализе, преглед дефиниција и праваца који су се бавили овом темом и мапе истраживања и резултата. У првом потпоглављу Шта је свакодневица?, рад је преваходно фокусиран на јасно дефинисање самог појма, те постављање постулата који би се даље у раду испитивали. Дефиниције су дате из више различитих теоријско-жанровских углова, чиме се нуди могућност критичког сагледавања појмовног усмерења и његовог касније детаљног образлагања.

Друго потпоглавље Теоријски аспекти појма свакодневице пажњу усмерава на интердисциплинарни преглед литературе која се бавила изучавањем појма свакодневице, те нуди детаљан увид у различите научне правце који су се бавили овом темом. Најпре је дат осврт на филозофске правце који су у прошлости изучавали овај појам, на првом месту теорија Агнеш Хелер, затим, ставови и промишљања Ђерђа Лукача, Хајдегера, Хусерла и Хегела, чиме је од феноменологије и егзистенцијализма до уплива марксизма дат детаљан приказ релевантних филозофских теорија. Затим је дат простор за тумачење свакодневице из угла социолога, преваходно Анри Лефевра и Ериха Фрома, те психоаналитичара – Фројда и Лакана, али и књижевнотеоријских мислилаца и изучавалаца културолошких студија, Мајкла Шерингема и Џоа Морана. Тиме ће се нарочито бавити треће потпоглавље Теорија приватног живота у свакодневици и његов рефлекс на књижевност, у ком је пажња посвећена тумачењу свакодневице у поменутих теоријским правцима, али из угла књижевне критике што чини основ за каснији аналитичко-синтетички део рада. Овде је извршена сублимација поменутих теорија и постављена основа за даље образлагање и тумачење појма свакодневице, које се преваходно треба усмерити на књижевност као перспективу посматрања, без обзира на њену, већ константовану, интердисциплинарност.

Друго поглавље, Позиционирање појма свакодневице у историји и мењање њене улоге кроз историјске токове, састоји се из два потпоглавља – Историја приватног живота у ком се образлажу историјски токови и промене у схватању појединца и значаја његове свакодневице и приватности у циљу бољег разумевања онтолошке реалности и њеног неопходног уплитања у тумачење књижевних дела, и Историјски развој свакодневице у књижевности, у ком је извршена деконструкција историјских епоха и промена које су тада настајале, у погледу придавања значаја човека и његове егзистенције општој слици света, при чему један од кључних постулата потиче из монументалног дела *Историја приватног живота*, Жоржа Дибја и Филипа Аријеса. Закључак који се изводи у овом поглављу јесте да је током историје човечанства појам свакодневице претрпео разна тумачења и улоге које су му додељиване. Али са уливом свести о значају његовог тумачења из угла онтологије дошло се до могућности да се овај појам уврсти у један од важних за тумачење књижевних дела.

Треће поглавље Књижевно стваралаштво Сола Белоуа и његов допринос савременој књижевној сцени бави се представљањем биографије и обимног опуса аутора који је оставио значајан траг на светској литерарној сцени. Као представник америчке књижевности која захвата транзициони период између модернизма и

постмодернизма у својим делима је био искључиво фокусиран на човека/појединца – интелектуалца чија филозофска стремљења и промишљања о истинском смислу живота стоје наспрам суровог и отуђеног света који га окружује. Свакодневица његових јунака је зато представљена и објашњена као миље односа индивидуалне и колективне свести, релације Ја-ми-други на путу потраге за идентитетом, у отуђености и услед потребе за повезаношћу.

Четврто поглавље Књижевно стваралаштво Давида Албахарија и његов допринос савременој књижевној сцени представља биографију и литерарно стваралаштво савременог српског писца који припада постмодернистичкој струји, те се у његовом писању уочава раскид са традиционалним представљањем човека/појединца у односу на свет, а стваралаштво се усмерава ка радикалнијим поетичким поступцима који доводе у сумњу могућност јасног дефинисања сопства кроз свакодневни живот. Та сумња се даље преноси на проблем идентитета у стварности и нарацији, јер је и сама стварност али и нарација, њен ток, њена целовитост и конзистентност, доведена у питање.

Пето поглавље Свакодневица и идентитет, које најпре истражује аспекте идентитета и (не)могућност његовог дефинисања у свакодневици и поставља основ за даљу интерпретацију и позиционирање појма кроз аналитичко-синтетички поступак тумачења књижевног опуса оба аутора, састоји се из четири потпоглавља: Улога породичне свакодневице у поступку идентификовања сопства, Јунак као сопство без сопства, Значај породице у свакодневном постојању, и Трансцендентални мотив присутног одсуства.

У потпоглављу Улога породичне свакодневице у поступку идентификовања сопства анализирана је улога породице и сећања на исту на примерима романа оба аутора из примарне литературе као потреба за освртом на сам почетак постојања појединца и формирања његовог сопства уз деконструкцију динамике односа чланова породице у чијој се свакодневици они реализују.

У потпоглављу Јунак као сопство без сопства се даље образлаже питање сопства и проблематизује у смислу упитности самог постојања идентитета уколико присуство Другог изостаје. Релација Ја-Други, истиче се у раду, се заснива на међусобној корелацији и метафорици односа међузависности те се изостанак Другог одмах рефлектује и на постојање Ја/сопства. Кроз анализу појединих одломака романа, показује се како овај однос непрестано флукутира уз потребу проналажења једне коначне, упоришне тачке, која стално измиче.

У потпоглављу Значај породице у свакодневном постојању се тема породице и њеног утицаја на обликовање сопства даље шири на интерпретацију односа јунака поменутих романа и њихових чланова породице у свакодневној комуникацији и испитују се нивои свести на којима је могуће препознати како породична свакодневица заправо неминовно усмерава јунака на даље поступке и рефлексију на каснији живот. Метафорика и донекле иронизација породичних односа указује на сумњу у идентитет, али и потребу за потрагом која може довести до (коначне) потврде онога у шта се све време сумња.

У потпоглављу Трансцендентални мотив присутног одсуства се прави осврт на метафизички значај присуства/одсуства другог као недостајуће карике за идентификовање јунака у свакодневном окружењу из позиције трансценденције Другог, који чак и с *ону* страну постојања, из смрти, утиче на јунака и о(не)могућује му даље истинско постојање. Уплитањем филозофских теорија Хусерла, Левинаса и Сартра, али уз свест о потреби њихове примене на литерарно стваралаштво, тумачи се и проблематизује постојање трансцендентности у реалној и дан-за-даном егзистенцији и испитује се на који начин се то постојање одражава на јунаке.

Шесто поглавље Мотив смеха у свакодневном постојању анализира и критички представља смех као аналитички инструмент којим се може, на својствен начин, тумачити примарни корпус (али и књижевност у целини). Наиме, хумор може имати много нивоа представљања али је у својој суштини често инструмент не саме комике колико модалитет сагледавања озбиљних тема на (наизглед) комичан начин. Такав је приступ који је у својим делима примењивао Сол Белоу, желећи да комиком ослика озбиљност живота. Акцент се у овом раду ставља на различите нивое представљања и тумачења смеха у свакодневници. Са тим у вези, ово поглавље се састоји из два потпоглавља: Карневализација свакодневног живота и Пародирање свакодневице – улога гротеске и ироније.

У потпоглављу Карневализација свакодневног живота, фокус рада стављен је на Бахтиново тумачење карневала као својеврсног вида слободе човека наспрам друштвених очекивања и стега. У том смислу, одраз карневализације као симболике слободе, индивидуалности, смеха и враћања себи и својој природи може послужити као основ за тумачење појединих мотива у романима примарног корпуса, нарочито изражених код Сола Белоуа.

У потпоглављу Пародирање свакодневице – улога гротеске и ироније испитује се однос пародије, ироније и гротеске на свакодневицу и њено тумачење на нивоу књижевног текста. Поново се ослањајући претежно на Бахтина, али и на теоријске поставке о иронији Пол де Мана, Кјеркегора и Шлегела, као и на студију Александра Бошковића која се бави дефинисањем хумора, смеха и поменутих појмова, у раду се образлажу разлози због којих аутори приступају овим методама у настојању да прикажу озбиљне животне ситуације и како се пародирањем стварности, иронизацијом сопства и немогућности/непоузданости нарације из које проистиче идентитет оне одражавају на слику свакодневице јунака.

У седмом поглављу Мотив смрти у свакодневном постојању анализира се проблематика смрти као неизбежне у свакодневном животу. Тумачења појма смрти Левинаса, Бодријара, Хајдегера и Сартра, али и Бахтиново виђење развоја теме смрти у књижевности током историјског развоја романа чине оквир из ког даље у поглављу произилази детаљна анализа овог мотива који је више него присутан код оба аутора. Смрт је код обојице истовремено конструктивна, инспиришућа и деконструктивна, разарајућа и превазилази својство инцидента, пуког догађаја, о ком не треба много промишљати. Напротив. Дијалектика смрти се овде образлаже као нешто што омогућава сагледавање

два пола односа свакодневног постојања у циљу јаснијег представљања коначности као неминовности живота. У потпоглављу Смрт аутора а рађање читаоца свакодневице посебан осврт даје се Бартовој теорији о смрти аутора, али се она проширује на критичко промишљање о томе може ли се, у том смислу, говорити о коначности аутора, али и о настављању „живота“ приче кроз свакодневно читање. Тј. да ли се „о смрти у свакодневном животу може говорити и у контексту смрти идентитета, смрти приче, смрти аутора“, али истовременом непрестаном „оживљавању“ написаног кроз свакодневно читање и читалачку рецепцију.

Осмо поглавље-целина Хронотоп свакодневице дотиче се теме хронотопа као могућег аспекта бољег разумевања и изучавања свакодневице у књижевном делу, а састоји се из три потпоглавља која, пак, имају своја потпоглавља. Прво потпоглавље Свакодневни простор и његово потпоглавље Места-неместа у свакодневном анализирају простор као „део миметичког фокуса који се остварује у оним тренуцима књижевног стваралаштва који нам се приказују као најреалнији“. Са једне стране представљен је Бахтинов хронотоп и доведен у везу са књижевним стваралаштвом Белоуа и Албахарија, а са друге стране му је супротстављено, донекле представљено као противтежа, Ожеово неместо, те су на тај начин анализирана и сагледана дела из понуђеног корпуса.

Друго потпоглавље Хронотоп приче има пет потпоглавља: Простори и места текста, Хронотоп прага, Простор (не)постојања идентитета, Кафана – простор (не)места, Хронотоп града - хетеротопије а бави се анализом и деконструкцијом хронотопа у оквиру књижевног дела, тачније, анализира могућност да се роман интерпретира из угла места, односно простора у тексту. У склопу њега, стога, прво потпоглавље Простори и места текста полази од Сертоове теорије о просторима у свакодневици који се, између осталог, стварају и у тексту. Посматрајући текст као својеврсни производ који настаје у креативном процесу, писање се посматра као „свакодневни процес стваралачке игре уписа и читања постојања, не може се сагледати изван места, тј. простора писања, јер без њега оно не би могло бити остварено“. Сам текст је, дакле, настао на неком свом одређеном месту, он има свој простор али и своје реципијенте, који се такође налазе у свом свакодневном простору из кога делују. Следеће потпоглавље Хронотоп прага анализира симболику прага која је често присутна у Албахаријевим романима „као хронотоп кризе и животног преокрета“ који се јавља у свакодневици јунака. Потпоглавље Простор (не)постојања идентитета разматра често присутан мотив у Албахаријевим романима – одсуства јасно дефинисаног идентитета који настаје на новим просторима јунака који одлазе из своје домовине. Начин на који се њихова свакодневица обликује и како, као таква, доводи до потпуног губитка себе, један је од метода анализе који се може применити на тумачење дела. Потпоглавље Кафана – простор (не)места бави се анализом места кафане као свакодневног простора зближавања/удаљавања јунака у односу на Друге али и на себе; то је простор губљења и одлажења од себе, и место где је још увек постоји могућност повратка себи. Последње потпоглавље у овом потпоглављу-целини, Хронотоп града - хетеротопије тумачи простор града из угла Фукоове теорије хетеротопија, као једног од мотива у приказивању свакодневице јунака Беловљевих и Албахаријевих романа

и констатује се да је град у многим њиховим романима и сам један од јунака, са живим, пулсирајућим простором у коме се одвија свакодневица.

У потпоглављу Простор свакодневног живота се поново прави осврт на теоретичаре Сертоа и Морана, али и Лефевра и Агнеш Хелер, те се разматрају и пореде различите теоретске школе које су на различите начине тумачиле простор у књижевности. Закључак који се изводи је да је „управо на простору свакодневице могуће испитати како се идентитет формира, губи, поново проналази, и како/да ли појединац може пронаћи себе када је дефинисан одређеним простором свакодневног живота“.

Девето поглавље Свакодневно време тумачи и деконструира појам времена у свакодневици. Поглавље се, као целина, састоји из четири потпоглавља: Историјски развој књижевног времена, Теорија времена – време свакодневног живота, (Свакодневно) време и прича о свакодневном, Поетика времена у роману.

У првом потпоглављу Историјски развој књижевног времена анализира се, кроз Бахтинова запажања, како „је у књижевности, процес освајања реалног историјског времена као и простора и човека који се у њему налазио, текао испрекидано и компликовано, јер су освајане поједине стране времена и простора, на одређеном историјском ступњу развоја, па самим тим и књижевни жанрови који су тада настајали носили су сличне карактеристике“. Време је зато контекстуализовано кроз свакодневно постојање, а самим тим је омогућено његово тумачење кроз темпоралност.

У другом потпоглављу Теорија времена – време свакодневног живота, наводе се теоријска промишљања о времену уопштено и у форми свакодневице, и приказује се потреба да се темпоралност, у својим различитим аспектима, проучи и проблематизује.

У трећем потпоглављу (Свакодневно) време и прича о свакодневном анализа се ослања на Рикерово дело *Време и прича*, те се изнешени ставови и промишљања усмеравају ка свакодневици у којој се тумаче темпорални односи и преосмишљава егзистенција којој је, захваљујући вишеструким аспектима времена, омогућено „читање“ у различитим временским оквирима.

У четвртом потпоглављу Поетика времена у роману испитују се поетички аспекти времена у релацији прошлост-садашњост-будућност, време приче, приповедно време, свакодневно време као оквир радње романа и историјско време, како би се боље спознала његова структура. Будући склоно флукурању нивоима своје реализације, време се ослања на свакодневно постојање те се зато и може применити и тумачити у више различитих аспеката. Анализа романа из понуђеног корпуса указује управо на те аспекте и њихово одвојено али и заједничко интерпретирање, које може помоћи да се боље разуме свакодневица.

Десето поглавље Митска слика свакодневице теоретски се ослања на Лефевра и Бартове *Митологије* а анализира и контекстуализује могућност да се мит тумачи кроз свакодневне догађаје и интеракције. Све што ствара свакодневицу „делује као мит

наспрам глобалне слике света, наспрам метајезика и метанарације који се не осврћу превише на појединости колико на оно опште, те је деконструкција света на низ митских јединица које омогућују демистификацију стварности и њено боље, свеобухватније разумевање“ једна од могућих перспектива тумачења књижевног дела. Потпоглавље Човек као мит даље проучава митологију као теоретску могућност схватања човека, те позивајући се на Фрома, Хелерову и већ наведене теорије Барта и Лефевра, анализира Беловљеве и Албахаријеве јунаке као типичне представнике овог модалитета размишљања. Они су представници интелектуалаца, жртве система модерног доба, симболи борбе да се истраје у потрази за истином/смислом, те као усамљене слике живота сваки од њих (по)стоји у свом микросвету и покушава да се избори са светом у целини и да (п)остане човек.

Једанаесто поглавље Неуроza савременог човека разматра разлоге и узроке неурозе које се јављају код људи у савременом свету, полазећи од Лефеврове теорије да она „настаје у часу када модерни човек, интелектуалац, настоји да замени оно банално и обично емоцијама и илузијама које делују привлачније, подношљивије, што се углавном своди на мистериозно, страно и бизарно. То стално ишчекивање нечег изванредног, та нада која стално бива изјаловљена и наново се рађа, изазива незадовољство, које се шири читавим човековим бићем и продире у све аспекте његове свакодневице“. Због те жеље које непрестано измиче остварењу, али и даље је присутна, долази до преобликовања човекове свакодневице која се своди на константну потрагу за оним чега нема. Ослањајући се на теоретске поставке, кандидаткиња интерпретира овај проблем код Белоуа и Албахарија и даље, у потпоглављу Психоаналитичко тумачење човека свакодневице усмерава тему неурозе на Фројдове и Лаканове ставове о психоанализи као методу тумачења појава у свакодневици кроз визуру модерног живота протканог незадовољствима и свих изазова и конфликта који он носи.

Дванаесто поглавље Алијенација у савременој свакодневици разматра појам отуђења, а састоји се из четири потпоглавља: Теоријски аспекти алијенације, Човек иза маске, Човек маргине – вечити странац, Алијенација као одраз јеврејског идентитета.

У првом потпоглављу Теоријски аспекти алијенације разматрају се теоретски правци који су се бавили темом алијенације која се може посматрати, како запажа кандидаткиња као отуђеност која „заправо поприма облик неухватљивог и променљивог сопства, које, губећи своју постојаност непрестано тежи поновном повезивању, препознавању са Другим, зближавању и трајности. Када та могућност изостане, бива укинута, јунак остаје у немој постојаности немогућег постојања“.

У другом потпоглављу Човек иза маске анализира се и проблематизује питање идентитета које се крије иза маске, као облика друштвено прихватљивих улога, које људи савременог доба бивају приморани да носе, наводећи неке познате теоријске правце који су се бавили овом темом. Немогућност јасног оспољавања сопства, сопствених тежњи, мисли и поступака води у већ поменуто отуђење. Маске заправо, наводи се у раду,

представљају симбол отуђености не само човека од других људи, већ и човека од самог себе. Даље, о маскама у књижевности је писао и Бахтин, што кандидаткиња овде тумачи и подсећа да су оне имале значајну улогу за каснији развој лика човека у роману. Оно што је некада било приказivano у књижевном делу као облик маски/маскарада данас се, примећују социолози, преноси не само на књижевна дела, већ и на тумачење свакодневног живота у целини.

У трећем потпоглављу Човек маргине – вечити странац даље се анализира појам отуђења кроз примере из Албахаријевих романа у којима је јунак приказан као вечити странац у непознатој/новој земљи у којој (често узалудно) покушава да поново изгради себе и сопствени идентитет. Он је, како запажа кандидаткиња, увек на маргини, метафорички и физички, у градовима који стоје на периферији земаља чији је центар пулсирајућа, жива материја али не допире до јунака.

Следствено, у четвртном потпоглављу Алијенација као одраз јеврејског идентитета разматра се појам јеврејског идентитета као одраза Беловљевог и Албахаријевог стваралаштва и тумачи се из угла алијенације која карактерише стваралаштво егзила. Закључак је да осећај другости, који се притом креира, ствара могућност својствене културолошко-социолошке, али и постмодернистички усмерене дискурзивне интерпретације која нуди боље разумевање књижевног дела кроз слику идентитета који се (де)конструира сопственим бременом националне припадности.

Тринаесто поглавље Читање свакодневице у књижевном делу састоји се од три потпоглавља: Свакодневни живот пун смисла, Дискурс свакодневице, Књижевност и свакодневица, а образлаже могућност читања свакодневице у књижевности као спознаје да „све на овом свету текст, тј. „да не постоји ништа на свету што није текст, обзиром да никада немамо искуство ствари по себи“, и да је „читав свет текст, а људи и жене су само читаоци“, па је онда и „свакодневица неутуђиви део људи, приватног живота и личног простора, те је као такву можемо и *треба* читати“.

У првом потпоглављу Свакодневни живот пун смисла анализира се настојање Сола Белоуа да у својим делима пронађе одговор на питање како добар човек да живи у свакодневици која нуди мноштво изазова на које појединац често не уме адекватно да одговори. Анализирајући филозофска промишљања, социолошке и културолошке теорије о животу који треба дефинисати као срећан, смислен и остварен, истражује се поетика Беловљевих романа у којима је овај мотив јасно изражен.

У другом потпоглављу Дискурс свакодневице разматра се могућност да се Бартово тумачење дискурса може рефлектовати на тумачење свакодневице уколико би се она посматрала управо као дискурзивно средство. Наиме, код оба аутора је приметно прибегавање дискурсу као елементу којим се јунаци служе у намери да пронађу одговоре на питања идентитета и смисла живота. У свакодневном животу, писана реч је средство повезивања, потраге за целовитим сопством и (понекад) проналажења одговора на питања егзистенције. Истраживање дискурса је, закључује кандидаткиња, у овом смислу зато

потребно да би се на бољи начин сагледао аспект свакодневице и могућност њеног приказивања у књижевности.

У трећем потпоглављу Књижевност и свакодневица, истражује се и указује на динамику односа књижевности и свакодневице у смислу наративног идентитета и његове изградње кроз свакодневна искуства унутар књижевног дела, али и у смислу значаја интерпретације романа по моделу свакодневних интеракција. Самим тим, суштинском анализом и контекстуалним уоквиравањем читаве дисертације, истиче се да читалац на тај начин „има прилику да, проучавајући књижевно дело, дотакне, спозна, растумачи, схвати и репродукује свакодневицу као филозофију егзистирајуће потребе сопства да *постоји* на дневном нивоу, у приватности, индивидуализоване спољашње и унутрашње слике“.

У Закључку, кандидаткиња сумира најважније закључке дисертације још једном концизно подсећајући на све што је изнето у претходним поглављима. Закључак упућује на то да је проучавање свакодневице нераскидиво повезано са проучавањем књижевности и указује се да су аспекти који су у раду изнети неопходни у разматрању ове теме како би се створила јаснија слика и омогућило боље разумевање књижевног дела. Недовољно истражена у том смислу, ова област проучавања нуди мноштво могућности и приступа који могу поставити темељ идеји „да се књижевна дела тумаче у светлу теорије свакодневице, а са непрекинутим фокусом на човека као центра свих тумачења“, кроз (пост)модернистичке и постструктуралистичке теорије. Кандидаткиња наглашава овде а и у самом раду, да се тема свакодневице посматрана из угла књижевности може и треба уврстити у метод интерпретације који би се примењивао не само на дела поменутих аутора, већ и на друга књижевна стваралаштва.

II Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области

Истраживање проблема свакодневице у контексту појмовне анализе студија које се њоме баве а из угла књижевнотеоријских, херменеутичких, антрополошких и културолошких аспеката које би свакодневицу разматрале, између осталог, и као дискурзивни конструкт није спроведено на нашим просторима. Такође, важно је нагласити да код нас, али и у свету, до сада, није постојала ни једна студија из области компаратистике америчке и српске књижевности која би се бавила проучавањем књижевног стваралаштва Сола Белоуа и Давида Албахарија, како у области (пост)модернистичких и постструктуралистичких студија, тако и у контексту свакодневице, миметизма, друштвене и културолошке реалности, где би се они тумачили као различите врсте дискурзивног исписивања свакодневице. Интезивирању истраживања ове теме на домаћој сцени допринела је и ауторка дисертације објављивањем бројних радова на ову тему. Потреба да се она уврсти у књижевно-теоријски оквир образложен је кроз рад кандидаткиње.

Као што је наведено и у пријави теме, обимна теоријска литература о постмодернизму, као и постструктуралистичка културолошка литература захтевају извесно ограничавање на важне теоријске домете који се тичу саме теме, те је неопходан критички отклон од онога што је до сада истраживано а спада у поменућу литературу, како би се јасније сагледали и анализирали проблеми који до сада нису истраживани на нашим просторима у некој обимнијој студији. Зато је фокус дисертације управо на проблематизовању појма свакодневице анализираним кроз књижевно стваралаштво Сола Белоуа и Давида Албахарија а смештено у савремене књижевнотеоријске оквири које пружају могућности за нова читања и тумачења. Такође, дисертација нуди добру прилику да се стваралаштво Сола Белоуа још једном истакне а његов допринос савременој светској књижевности још једном стави у жижу интересовања. Приметно је да последњих година није било много научних радова и студија о овом аутору, тако да је ова дисертација добра прилика да се подсетимо његовог значаја и сагледамо до сада неиспитане аспекте његових дела. Ако томе додамо и могућност да се његово стваралаштво упореди са литерарним остварењима Давида Албахарија, онда је ова дисертација јединствена прилика да се два аутора критички сусретну и компарацијски тумаче.

Дисертација је показала да је свакодневица, будући присутна у свим сегментима живота, одраз онтолошке потребе да се човек позиционира на централно место у свим сферама друштва. Самим тим, говорити о њеним аспектима подразумева и неопходно познавање историје њеног развоја и присуства у теоријама, њено јасно дефинисање, као и њено тумачење у одређеним дисциплинама. Дисертација зато жели да приближи концепт свакодневице кроз сферу књижевности, јер се тако, осим теоријских аспеката, испитују и рашчлањују и њене практичне реализације на примеру тумачења књижевних дела. Одабир ових аутора је показао да, иако из различитих епоха, Белоу и Албахари су у својим делима централно место додељивали *човеку*-појединцу у потрази за сопством, те је компаратистички могуће тумачити њихове романе уз напомену и навођење једнако сличности и разлика. Потрага за идентитетом, дефинисање сопства у оквирима друштвених калупа и према односу са другима, отклон од алијенације која раздире све сфере друштва али понајвише интелектуални слој, симболика и поетика јеврејског идентитета, значај породице и темеља који она гради су само неке од хипотеза дисертације, чија је намера показати како се различите сфере свакодневног живота спајају у истим тачкама код различитих аутора, те омогућују заједничку слику односа миметичких, културолошких и филозофских аспеката датог проблема.

Оригиналноост дисертације се остварује не само у одабиру теме, већ и начину њеног презентовања кроз компаративну сферу стваралаштва два аутора који не припадају истим националним и историјским фазама, али носе заједничку нит која се управо кроз интерпретативне вештине кандидаткиње, помоћу изложених теорија доводе у везу. Теоријски модел који је овде развијен подразумева схватање свакодневице као интерпретативног инструмента који се, будући интердисциплинаран, може даље примењивати на тумачење различитих књижевних дела. Он, дакле, обухвата не само књижевнотеоријске оквири, већ и културолошке (*culture studies*), филозофске и историјско-социолошке. Даље, с обзиром на то да укључује већи део стваралачког опуса

два аутора који су у компарацији – Сола Белоуа (америчка књижевност) и Давида Албахарија (српска књижевност), ова дисертација нуди и неке опште увиде и закључке који су изван непосредног поља истраживања примарног корпуса те се могу пренети даље, не само на домаће ауторе, већ и на светску књижевну сцену. Како је тема свакодневице, као што је већ поменуто, интердисциплинарног карактера и захвата много шире оквира од примарно представљених (пост)модернистичких и постструктуралистичких књижевнокритичких теорија, отвара се могућност њене примене на много шира подручја и сфере тумачења, те је њен допринос знатно већи. Критичким сагледавањем свих изнетих општих и специфично усмерених теорија о свакодневици, дисертацијом је такође омогућено развејавање неких устаљених друштвено-историјских стереотипа који важе за схватање свакодневице и свакодневног живота, те је показано да се она не сме свести на инцидент, тривију, успутни приказ онога што се *подразумева*, већ се њеним преиспитивањем доводе у везу теорије и праксе које сежу много даље од претпостављеног, нудећи подробнију анализу и јасније увиде у теорије идентитета, интертекстуалности, историографије, фикције и хуманистичких студија.

Дисертација такође битно доприноси истражености примарног корпуса како на домаћој сцени тако и у глобалним оквирима, јер, као што је већ примећено, до сада није било обимније студије која би поредила опусе ова два аутора а самим тим у жижу интерпретације заједно довела два представника различитих националних, жанровских и писаца различитих епоха. Позиционирајући исправно књижевно стваралаштво два аутора, кандидаткиња заправо деконструираше модернистички концепт који карактерише Беловљева дела те довођењем у везу мотива које он користи са мотивима постмодернистичког аутора Давида Албахарија, сачињава јединствену спону интерпретативних могућности које се даље, као целина или појединачно, у оквирима тумачења свакодневице, могу применити и на друга књижевна стваралаштва. Дисертација је показала однос онтолошких и метафизичких аспеката изучавања проблема свакодневице а даље још и идентитета, те је у свој фокус ставила, вођена између осталог, и стваралаштвом Албахарија и Белоуа, човека као тачку у којој се све спаја и из које све произилази.

III Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Дисертација *Филозофија свакодневице у делима Сола Белоуа и Давида Албахарија* показује како је потребно да се појам свакодневице уврсти у моделе тумачења књижевних дела, као одраз миметичког својства књижевности али и обликотворног света, те је на примерима Сола Белоуа и Давида Албахарија показано како су се два аутора у својим делима односила према овом проблему, тако што су свакодневицу представљали као релевантно место обликовања карактера и догађаја, али и као одраз изградње идентитета наспрам друштвеног система који дезинтегрише индивидуалност. У том смислу је докторска дисертација Јелене Андрејић Видић показала да свакодневица фигурира у романескним опусима Белоуа и Албахарија као конституент слике света и развоја

појединца на темељима хуманистичких премиса али и заборављених/занемарених својстава приватности живота, личних стремљења и уобичајених, свакодневних догађаја.

Интерпретативно, дисертација је показала да су у Албахаријевим и Беловљевим романима структуре свакодневице такве да иницијално приказана тривија може указати на знатно дубље односе и закључке о људском постојању, те је њена деконструкција намеравана да поново осмисли реалност ликова али уз боље разумевање поступака и односа јунака. На плану миметизма и обликотворног дисконтинуитета постмодерних стремљења, показано је да постмодерна може бити и место континуитета када се питања критике свакодневице и приватног живота доведу у везу са дискурзивним својствима живота и његовог представљања у књижевности. Компарацијом Беловљевих и Албахаријевих романа, аналитичко-синтетичким методом разложене су и објашњене могућности (раз)градње идентитета, односно сопства, када оно бива приказано у најбаналнијим животним ситуацијама, те се као такво „даје“ читаоцима на просуђивање и анализу. Мотиви којима се свакодневица одликује такође захтевају анализу, те се кандидаткиња у дисертацији посветила њиховом образлагању како би јасније представила проблематику свакодневног живота. Приказано је како односи ја-други, индивидуа-друштво, маске, алијенација и анонимност великих градова, спрега центра и маргина, стоје наспрам приватности постојања, личног, свакодневно познатог, које остаје у осами, када се маске скину. Стога је, при тумачењу књижевног дела, истиче кандидаткиња, важно имати ове аспекте на уму и промишљати о могућностима њихове примене на шире подручје књижевнотеоријских и критичких структура анализе и синтезе.

Напослетку, дисертација је померила схватање свакодневице као постојеће само у предоченим и обликованим животима књижевних јунака већ је показала да је има и у целини скептичког искуства. Тиме је омогућила њено враћање на књижевнотеоријску сцену и у смислу критике али и спознаје да она постоји у различитим аспектима (пост)модернистичке мисли и њеном стваралаштву.

Уз то, кандидаткиња Андрејић Видић је доследно консултовала и педантно референцирала сву релевантну литературу која се непосредно или општетеоријски односи на задату тему. Вредност дисертације је и у детаљно обрађеној литератури, њеној компаративној природи и критичком осврту, док посебну вредност представља подробна анализа примарног корпуса у (интер)текстуалном, контекстуалном и теоријском смислу. Према свим научним критеријумима, докторска дисертација *Филозофија свакодневице Сола Белоуа и Давида Албахарија* Јелене Андрејић Видић представља значајно и оригинално научно дело.

IV Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној научној области

Кандидаткиња Јелена Андрејић Видић до сада је објавила 12 радова у категорисаним публикацијама, од чега **5** у тематским зборницима међународног значаја (M14), **3** у тематским зборницима радова националног значаја (M45) и **4** у часописима

националног значаја (2xM51, 1xM52, 1xM53), ауторски и коауторски и 1 у некатегорисаном тематском зборнику.

Научни радови објављени у тематским зборницима међународног значаја (M10):

1. Андрејић Видић Јелена, Теоријски аспект јеврејског идентитета сагледан кроз свакодневицу модерне жртве у делима Сола Белоуа и Давида Албахарија, *Језик, књижевност, теорија: тематски зборник радова*, ур. Весна Лопичић и Биљана Мишић Илић, Филозофски факултет, Ниш, 2019. 491-500 (UDK 821.111(73).09 Belou S. 821.163.41.09 Albahari D. COBISS.SR-ID 525075605) **M14**
2. Андрејић Видић Јелена, Појам простора у свакодневици појединца: Можемо ли отићи и/или вратити се себи?, *Језик, књижевност, простор: тематски зборник радова*, ур. Весна Лопичић и Биљана Мишић Илић, Филозофски факултет, Ниш, 2018. 355-364 (UDK 821.111(73).09-31 Bellow S. COBISS.SR-ID 524634517) **M14**
3. Андрејић Јелена, Афирмација живота кроз дискурс свакодневице у роману *Херцог* Сола Белоуа, *Језик, књижевност, дискурс: тематски зборник радова*, ур. Весна Лопичић и Биљана Мишић Илић, Филозофски факултет, Ниш, 2015. 423-432 (ISBN 978-86-7379-368-9, UDK 821.111(73).09-31 Belou S.) **M14**
4. Андрејић Јелена, Милутиновић Маја, Метафизички рефлекс вредности на свакодневни живот у роману Сола Белоуа *Хумболтов дар*, *Језик, књижевност, вредност: тематски зборник радова*, ур. Весна Лопичић и Биљана Мишић Илић, Филозофски факултет, Ниш, 2013. 257-268 (ISBN 978-86-7379-279-8, УДК 821.111(73)-31.09 Belou S.) **M14**
5. Милутиновић Маја, Андрејић Јелена, Конструкција деконструкције наративног идентитета Албахаријевог *Снежног човека*, *Зборник радова са научног скупа*, Универзитет у Источном Сарајеву, Пале, 2011, Књига 6, Том 1, 545-552, (ISBN 978-99938-47-42-7, УДК 821.163.41-31.09 Albahari D.) **M14**

Монографије националног значаја и научни радови објављени у тематским зборницима радова националног значаја (M40):

1. Милутиновић Маја, Андрејић Јелена (Де)конституисање сопства с ову страну бивствовања у Албахаријевом роману *Мамац*, *Савремена проучавања језика и књижевности: зборник радова са IV Научног скупа младих филолога Србије*, Књига II, ур. Маја Анђелковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2013, 519-523 (ISBN 978-86-85991-51-6, УДК 821.163.41.09 Albahari D.) **M45**

2. Андрејић Јелена, Истражни поступак и декодирање текста у роману Томаса Пинчона *Објава броја 49, Савремена проучавања језика и књижевности: зборник радова са III Научног скупа младих филолога Србије*, ур. Маја Анђелковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2011, 167-174, (ISBN 978-86-85991-40-0, COBISS.SR-ID 514494126, UDK 821.111 (73).09-31 Пинчон Т.) **M45**
3. Андрејић Јелена, *Психоаналитички приступ читању романа Д.Х. Лоренса Синови и љубавници*, *Савремена проучавања језика и књижевности: зборник радова са II Научног скупа младих филолога Србије*, ур. Маја Анђелковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2010, 273-281, (ISBN 978-86-85991-31-8, УДК 821.111.09 Lawrence D.H.) **M45**

Научни радови објављени у часописима националног значаја (M50)

1. Андрејић Јелена, Историографија, темпоралност, фикција у роману Курта Вонегата Кланица-пет, *Филолошки преглед, часопис за страну филологију*, 2013, 1, 161-176 (ISSN 0015-1807, УДК 821.111(73).09-31 VONEGAT K) **M51**
2. Камчевски Данко, Милутиновић Маја, Андрејић Јелена, Две врсте лутања у англосаксонској елегији *Потукач*, *Филолошки преглед, часопис за страну филологију*, 2011, 143-155, 2 (ISSN 0015-1807, COBISS.SR-ID 514652078, UDK 821.111.09-143''04/14'' **M51**
3. Андрејић Јелена, Армагедон: Размишљања о крају историје Курта Вонегата и Гора Видала, *Липар: часопис за књижевност, језик, уметност и културу*, година XIII бр. 49/2, Универзитет у Крагујевцу, Крагујевац, 2012, 93-118, (ISSN 1450-8338, UDK 821.111(73)-3.09 Vonegat K. 821.111(73)-3.09 Vidal G.) **M52**
4. Милутиновић Маја, Андрејић Јелена, Скок у слободу идентитета у Мишимином роману *Златни павиљон*, *Липар: часопис за књижевност, језик, уметност и културу*, година XIII, бр. 48, Универзитет у Крагујевцу, Крагујевац, 2012, 215-220, (ISSN 1450-8338, UDK 821.521-31.09 Mishima Y.) **M53**

Некатегорисани радови:

1. Андрејић Јелена, Милутиновић Маја, Културоошки аспекти свакодневице у књижевном стваралаштву Сола Белоуа и Давида Албахарија, *Култура у огледалу језика и књижевности: тематски зборник радова са треће међународне конференције*, Факултет за стране језике, Алфа Универзитет, Београд, 2015, 110-126 (ISBN 978-86-83237-98-2, УДК 82.09)

Јелена Андрејић Видић је са публикавањем научних радова кренула рано (2010. године) и у претходних 10 година објавила 13 научних резултата, те је тиме показала продуктивност свог научног ангажмана и ангажованост на пољу науке.

Такође, Јелена Андрејић Видић има и већи број саопштења (13) на националним и међународним научним скуповима:

1. Јелена Андрејић Видић, Теоријски аспект јеврејског идентитета сагледан кроз свакодневицу модерне жртве у делима Сола Белоуа и Давида Албахарија, усмено излагање на Научном скупу *Језик, књижевност, теорија*, Филозофски факултет, Ниш, 27-28.4.2018. у Нишу
2. Јелена Андрејић Видић, Појам простора у свакодневици појединца: Можемо ли отићи и/или вратити се себи?, усмено излагање на Научном скупу *Језик, књижевност, простор*, Филозофски факултет, Ниш, 28-29.04.2017. у Нишу
3. Јелена Андрејић, Маја Милутиновић, Трансцендентални мотив присутног одсуства у романима Сола Белоуа и Давида Албахарија, усмено излагање на Међународној конференцији *Компаративна књижевност: теорија, тумачења, перспективе*, Филолошки факултет, Београд, 24-26.10.2014. у Београду
4. Јелена Андрејић, Маја Милутиновић, Културолошки аспекти свакодневице у делима Сола Белоуа и Давида Албахарија, усмено излагање на Међународној конференцији *Култура у огледалу језика и књижевности*, Факултет за стране језике, Алфа Универзитет, Београд, 24-25.05.2014. у Београду
5. Јелена Андрејић, Афирмација живота кроз дискурс свакодневице у роману *Херцог* Сола Белоуа, усмено излагање на Научном скупу *Језик, књижевност, дискурс*, Филозофски факултет, Ниш 25-26.04.2014. у Нишу
6. Јелена Андрејић, Маја Милутиновић, Свакодневна потрага за отуђеним сопством – приватни живот, породични односи и њихова улога кроз књижевно стваралаштво Давида Албахарија, усмено излагање на Научном скупу са међународним учешћем *Наука и савремени универзитет 2 (НИСУН 2013)*, Филозофски факултет, Ниш, 16-17.11.2012. у Нишу
7. Јелена Андрејић, Маја Милутиновић, Метафизички рефлекс вредности на свакодневни живот у роману Сола Белоуа *Хумболтов дар*, усмено излагање на Научном скупу *Језик, књижевност, вредност*, Филозофски факултет, Ниш 27-28. 04.2012. у Нишу
8. Маја Милутиновић, Јелена Андрејић, (Де)конституисање сопства с ову страну бивствовања у Албахаријевом роману *Мамац*, усмено излагање на IV Научном скупу младих филолога Србије *Савремена проучавања језика и књижевности*, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 17.3.2012. у Крагујевцу
9. Маја Милутиновић, Јелена Андрејић, Конструкција деконструкције наративног идентитета Албахаријевог *Снежног човека*, усмено излагање на Научном скупу

Наука и идентитет, Филозофски факултет Пале, Источно Сарајево, 21-22.05.2011. на Палама, Босна и Херцеговина

10. Јелена Андрејић, „Ко се боји комуникације још?“ – Рикеровско конституисање сопства у светлу тумачења механизма комуникације у драмама Едварда Олбија, усмено излагање на Научном скупу *Језик, књижевност, комуникација*, Филозофски факултет, Ниш, 15-16.04.2011. у Нишу
11. Јелена Андрејић, Истражни поступак и декодирање текста у роману Томаса Пинчона *Објава броја 49*, усмено излагање на III Научном скупу младих филолога Србије *Савремена проучавања језика и књижевности*, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 12.03.2011. у Крагујевцу
12. Јелена Андрејић, Едгар Алан По – Између лудила и разума, усмено излагање на Међународном научном скупу *Филолошка истраживања данас-ФИД 2010*, Филолошки факултет, Београд, 26-27.11.2010. у Београду
13. Јелена Андрејић, Психоаналитички приступ читању романа Д.Х. Лоренса *Синови и љубавници*, усмено излагање на II Научном скупу младих филолога Србије *Савремена проучавања језика и књижевности*, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац 6.03.2010. у Крагујевцу

Свеукупно, научни резултати Јелене Андрејић Видић обележени су употребом савремене књижевнотеоријске методологије и деконструкције, постмодернистичких и постструктуралистичких теорија, егзистенцијализма и феноменологије. У својим радовима истраживала је проблеме свакодневице, приватног живота, (де)конструисања идентитета, историографије, метафикције, психоаналитичког уплива у појаву алијенације савременог доба, питања јеврејске књижевности и слике света појединца наспрам друштва, као и културолошке аспекте свакодневице у савременој англо-америчкој и српској прози, а бавила се и за дисертацију релевантним примарним корпусом. Истраживачка продукција кандидаткиње окарактерисана је доследним, темељним и зрелим приступом и завидним владањем критичко-теоријским апаратом.

V Оцена о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Докторска дисертација *Филозофија свакодневице у делима Сола Белоуа и Давида Албахарија* Јелене Андрејић Видић, у потпуности је испунила циљеве и доказала хипотезе формулисане у пријави теме, чак их и проширивши у неким сегментима. Теме се потврђује да је пријављена тема била подобна за израду докторске дисертације. Кандидаткиња је кроз сам рад демонстрирала да тема којом се бавила има далекосежне последице на више нивоа.

Јелена Андрејић Видић се придржавала методологије зацртане у пријави теме, користећи аналитичко-синтетички, херменеутички и деконструктивни метод. Консултовала је и анализирала предвиђени примарни корпус, уз јасан увид у остала дела оба аутора. Коришћена секундарна литература је обимна и темељна и одликује се диверзитетом, односно готово једнаком употребом теоријске, књижевно-историјске и књижевно-критичке литературе. Ширини истраживања допринела је и општа литература која се тиче психоанализе, филозофије, социологије и културологије. Резултујућа дисертација је темељан, слојевит, интердисциплинарни текст, који хипотезе поставља јасно, одлучно, подробно их образлажући, те убедљиво стоји иза изнетих ставова, поткрепљујући их једнако теоријским постулатима и примерима из корпуса.

VI Научни резултати докторске дисертације

Као што је видљиво из свега горе наведеног, дисертација *Филозофија свакодневице у делима Сола Белоуа и Давида Албахарија* кандидаткиње Јелене Андрејић Видић даје значајне научне резултате на неколико нивоа.

Најпре, на нивоу теоријско-методолошких контекстуализација, дисертација показује јасне увиде у начине на који су опште постструктуралистичке и постмодернистичке теорије релевантне за конкретан проблем. Поступно, детаљно и убедљиво, дисертација изграђује најпре теоријски оквир, обухватајући и критички повезујући књижевне, филозофске, културолошке, социолошке, деконструктивне и психоаналитичке теоријске оквире интерпретативних пракси, формирајући тако модел примењив на аналитички део дисертације, али истовремено и на друге корпусе савремене прозе, који се могу посматрати из угла задате теме. Понуђени теоријски модел успоставља везе између наведених теорија и студија, чиме се остварује јединствени интегративни комплекс аналитичких визура и метода. Дисертација такође својим општим увидима демистификује раније друштвене и научне стереотипе о значају изучавања појма свакодневице, показујући како се она не сме сводити само на чисто социолошка и културолошка становишта, а у књижевности повезивати само са ранијим проучавањима ренесансе и народне културе и нешто мање реализма, већ се она може посматрати и изучавати и из угла постмодерних поетичких усмерења. Она су, како се предочава у самом раду, свакодневицу проблематизовала и представила је кроз миметичке и дискурзивне позиције како би се у целини захватила спознаја о природи човека.

Дисертација битно доприноси истражености примарног корпуса како на домаћој сцени, тако и у глобалним оквирима. Превасходно јер обухвата велики део прозног опуса Сола Белоуа, који се није често на овај начин обрађивао у студијама код нас, и Давида Албахарија, чији се романи јесу често истраживали на научном нивоу, али не и у овом контексту, те поредећи их, успоставља се интегративна линија тумачења њихове прозе коју је могуће посматрати и на микро и макроплану.

VII Примењивост резултата у теорији и пракси

Из свега до сада наведеног произилази да примењивост резултата дисертације *Филозофија свакодневице у делима Сола Белоуа и Давида Албахарија* има више нивоа, при чему је њен примарни значај у пољу задате теме и примарног корпуса.

Најпре, дисертација ће свакако, у свом интегралном облику, представљати погодну студију за будуће и садашње проучаваоце теме свакодневице и свакодневног живота, на теоријском, али и на интерпретативном плану. Изложени опште-теоријски модел који детаљно и обимно синтетиче студије идентитета, дискурса, свакодневице, хронотопа, смеха и смрти примењив је и на друге примарне, превасходно прозне корпуре.

Са друге стране, дисертација може бити корисна свим садашњим и будућим проучаваоцима Беловљевог и Албахаријевог опуса у смислу једног новог могућег приступа и читања, било гледано компаративно или појединачно. Зато аналитички део дисертације може представљати важну интерпретативно-херменеутичку грађу која теоријски и аналитички циљано третира примарни корпус а којој се може приступати и изван контекста теоријског оквира, као што се може и теорија свакодневице овде изложена применити на друге корпуре.

Најзад, дисертација може бити корисно додатно штиво и за проучаваоце (пост)модернистичких књижевних теорија, теорија идентитета, хронотопа, хетеротопија, алијенације и дискурзивних аспеката књижевних дела, али и за све оне који се интересују за питања (де)конструисања идентитета и потраге за сопством кроз поетске и дискурзивне елементе књижевности као и онтолошких својстава романескних форми.

VIII Начин презентовања резултата научној јавности

С обзиром на то да је у процесу припреме за пријаву дисертације *Филозофија свакодневице у делима Сола Белоуа и Давида Албахарија*, а и касније, током израде саме дисертације, Јелена Андрејић Видић публиковала више радова везаних за проблематику и доприносе дисертације, може се рећи да је дисертација посредно (мада делимично и фрагментарно) већ презентована научној јавности. Сама дисертација, њено похрањивање у електронски репозиторијум, као и чин јавне одбране такође представљају традиционалне начине презентовања резултата дисертације научној јавности.

IX Закључак и препорука

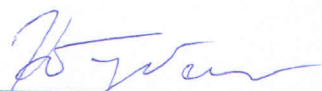
Све досад наведено у Извештају недвосмислено показује да је Јелена Андрејић Видић научно и теоријски квалитетно обрадила тему свакодневице у прози Сола Белоуа и Давида Албахарија, показавши се као посвећен и вредан млади научник. Кандидаткиња је у својој дисертацији темељно истражила и јасно и подробно представила релевантну теоријску и критичку, али и примарну литературу и показала доследно владање књижевнонаучном методологијом на различитим нивоима анализе (компаративни,

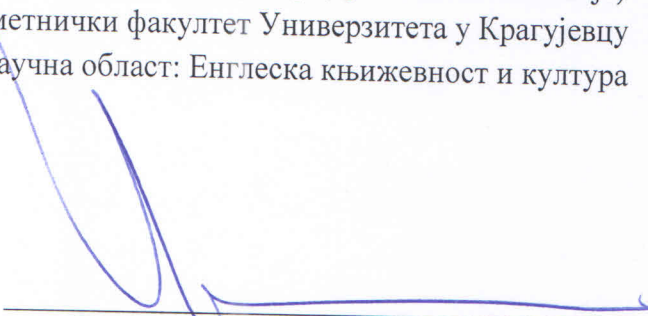
аналитичко-синтетички и херменеутички приступ). У погледу теоријског усмерења дисертација посебно показује кандидаткињину способност детаљне интерпретације и дедукције различитих аспеката мишљења из теоријске литературе, те међусобне компарације и синтетисања истих са аналитичким радом на примарном тексту на педантан и научно конзистентан начин.

Због свега у реферату наведеног, предлажемо Наставно-научном већу Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу да прихвати овде изнесену позитивну оцену о докторској дисертацији Јелене Андрејић Видић под насловом *Филозофија свакодневице у делима Сола Белоуа и Давида Албахарија*, и да кандидаткињи одобри усмену одбрану пред овом Комисијом.

У Крагујевцу,
28.12.2020.

КОМИСИЈА

Др Никола Бубања, ванредни професор (председник комисије)
Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу
Ужа научна област: Енглеска књижевност и култура

Др Драган Бошковић, редовни професор
Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу
Ужа научна област: Српска књижевност

Др Бранко Вранеш, доцент
Филолошки факултет Универзитета у Београду
Ужа научна област: Српска књижевност

УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ

НАЗИВ ФАКУЛТЕТА

ФИЛОЛОШКО УМЕТНИЧКИ
ФАКУЛТЕТ - КРАГУЈЕВАЦ

ПРИМЉЕНО: 10. 11. 2020.			
Орг. јед.	Вр. ј.	Прилог	Бројности
01	3746		

ОЦЕНА МЕНТОРА О ИЗВЕШТАЈУ О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСКЕ
ДИСЕРТАЦИЈЕ ОДНОСНО ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

НАЗИВ ДИСЕРТАЦИЈЕ	<i>Филозофија свакодневице у делима Сола Белоуа и Давида Албахарија</i>		
Кандидат	Јелена Андрејић Видић		
Ментор	Александар Јерков		
Датум пријема потпуног извештаја о провери оригиналности докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта	10. новембар 2020.		

Докторска дисертација *Филозофија свакодневице у делима Сола Белоуа и Давида Албахарија* је оригинална и представља резултат рада докторанда, при чему је кандидат Јелена Андрејић Видић поштовала академска правила цитирања и навођења извора: подударана текста су последица цитата, личних имена, библиографских података о коришћеној литератури, општих места и података. Према томе, извештај о провери оригиналности указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за одбрану може наставити.

Датум: 14. 11. 2020.
МЕНТОРА

ПОТПИС

Др Александар Јерков, редовни професор